

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik (spr.)
Sędziowie:	SA Maria Kus-Trybek SA Jerzy Bess

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 maja 2014 r. w K.

sprawy z powództwa (...) Fundacji (...) z siedzibą w K.

przeciwko Gminie Miejskiej K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 marca 2013 r. sygn. akt I C 1552/10

postanawia:

- 1. uchylić zaskarżony wyrok w punkcie I i odrzucić pozew;***
- 2. zasądzić od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;***
- 3. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie adw. G. J. kwotę 6.642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote), w tym 1.242 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną stronie powodowej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.***

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (...) Fundacji (...) z siedzibą w K. skierowane przeciwko Gminie Miejskiej K., którym strona powodowa domagała się zasądzenia kwoty 8.041.265,33 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty, zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz przyznał adw. G. J. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie wynagrodzenie w kwocie 7.200 zł plus 23% VAT za pomoc prawną udzieloną stronie powodowej z urzędu.

Uzasadniając powyższy wyrok sąd I instancji poczynił ustalenia faktyczne i przedstawił rozważania dotyczące materialnoprawnej podstawy dochodzonego roszczenia, nie odniósł się natomiast w żaden sposób do zgłoszonego przez stronę pozwaną w odpowiedzi na pozew, a następnie podtrzymanego w piśmie procesowym z dnia 3 września 2010 r. zarzutu, iż wnoszący pozew w imieniu (...) Fundacji (...) z siedzibą w K. W. M. nie jest osobą uprawnioną do jej

reprezentacji. Pozew, jak też wszystkie kolejne pisma składane w sprawie bezpośrednio przez stronę powodową, były podpisane wyłącznie przez W. M., który powoływał się na fakt sprawowania przez niego funkcji Dyrektora Zarządu Fundacji i na dołączony do pozwu wypis z Rejestru Fundacji (k.33-33a), z którego wynika, że 22 listopada 1993 r. został on wpisany w tym rejestrze, jako wchodzący w skład Zarządu oraz na dokument zatytułowany „Regulamin Zarządu (...) Fundacji (...) będący integralną częścią Statutu Fundacji uchwalony przez Radę Fundacji”, zawierający w § (...) zapis, że Zarząd składa się z 5 osób, w tym dyrektora powołanego przez Radę Fundatorów, który reprezentuje jednoosobowo Fundację na zewnątrz oraz w § (...) zapis, że kadencja członka Zarządu Fundacji trwa dwa lata i może być przedłużona lub skrócona.

Powyższy wyrok zaskarżyła strona powodowa w części oddalającej powództwo i zasądzającej koszty procesu na rzecz strony pozwanej, wnosząc o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania. W apelacji strona powodowa podniosła zarzut nierozpoznania istoty sprawy, błędu w ustaleniach faktycznych oraz naruszenia prawa procesowego, a to art. 217 § 1 i 2 w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 229 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c.

Strona pozwana w odpowiedzi na apelację domagała się jej oddalenia i zasądzenia kosztów procesu, zaś na rozprawie apelacyjnej podtrzymała zarzut braku prawidłowej reprezentacji strony powodowej domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i odrzucenia pozwu.

Sąd Apelacyjny odroczył rozprawę apelacyjną, wzywając stronę powodową o przedłożenie uchwały Rady Fundatorów, względnie Rady Fundacji strony powodowej, którą uchwalono Regulamin Zarządu (...) Fundacji (...) oraz uchwał o przedłużeniu kadencji W. M., jako Dyrektora Zarządu. W piśmie z dnia 17 października 2013 r., podpisanym przez W. M., poinformowano Sąd Apelacyjny, że uchwał, o przedłożenie których wezwano stronę powodową, nie było, zaś W. M., jako Dyrektor Fundacji, nie jest organem kadencyjnym i jest uprawniony do jednoosobowej reprezentacji powodowej Fundacji oraz przedłożono kserokopie protokołów posiedzenia Rady Fundatorów z dnia 12 lutego 1993 r., 25 stycznia 1994 r. i Rady Fundacji z dnia 19 lutego 1996 r.

Sąd Apelacyjny zapoznał się poza rozprawą z aktami rejestrowymi powodowej Fundacji, prowadzonymi obecnie przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, ustalił aktualny stan postępowania o likwidację powodowej Fundacji, toczącego się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie pod sygn. I Ns 221/13/S, o którego wszczęciu powziął wiadomość z akt rejestrowych, a następnie postanowieniem z dnia 13 marca 2014 r. wezwał Dyrektora (...) Fundacji (...) z siedzibą w K. W. M. do przedłożenia w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia postanowienia uchwały Zarządu powodowej Fundacji, wraz z protokołem posiedzenia tego Zarządu, na którym uchwała została podjęta, podpisanym przez wszystkich jego członków lub jego uwierzytelnionym odpisem, ustanawiającej go pełnomocnikiem Fundacji w niniejszej sprawie oraz zatwierdzającej jego dotychczasowe czynności, a to w terminie jednego miesiąca pod rygorem odrzucenia pozwu. Postanowienie to zostało doręczone pełnomocnikowi strony powodowej – adwokatowi ustanowionemu dla niej z urzędu w dniu 25 marca 2014 r., zaś W. M. w dniu 31 marca 2014 r. Zakreślony termin upłynął bezskutecznie.

Na podstawie dokumentów zawartych w aktach obecnie rozpoznawanej sprawy oraz aktach rejestrowych powodowej Fundacji Sąd Apelacyjny poczynił następujące ustalenia faktyczne w przedmiocie zasad reprezentowania Fundacji:

(...) Fundacja (...) z siedzibą w K. została zarejestrowana postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-P. w W. z dnia 13 listopada 1990 r. sygn. I Ns RejF-640/90. Do wniosku o rejestrację dołączono statut, udokumentowano przyjęcie statutu oraz powołanie Zarządu Fundacji i Komisji Rewizyjnej, nie przedkładano natomiast Regulaminu Zarządu ani też nie wspomniano o jego przyjęciu. Stosownie do treści § (...) Statutu Zarząd Fundacji jest organem kierującym i reprezentującym Fundację, zaś z § (...) Statutu wynika, że Zarząd Fundacji składa się z dyrektora, skarbnika/głównego księgowego i trzech członków powoływanych przez Radę Fundacji. Statut nie zawiera żadnej wzmianki o istnieniu Regulaminu Zarządu ani o trybie jego uchwalania (dowód: statut k. 34-38, akta rejestrowe Fundacji).

Dalszy przebieg postępowań przed sądem rejestrowym, wynikający z dokumentów zawartych w aktach rejestrowych był następujący:

- postanowieniem z dnia 7 lipca 1993 r. sąd rejestrowy odmówił wpisu zmian w Zarządzie Fundacji oraz zmian w Statucie, gdyż w posiedzeniu Rady Fundacji, na którym podejmowano stosowne uchwały, nie uczestniczyli jej wszyscy członkowie i nie wykazano ich prawidłowego powiadomienia o terminie posiedzenia;

- postanowieniem z dnia 22 listopada 1993 r. zarejestrowano zmiany w składzie zarządu, wówczas to wpisano m.in. W. M.;

- postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 25 lipca 1996 r. oddalono wniosek o wpis zmiany w Statucie podjętej uchwałą Rady (...) z dnia 19 lutego 1996 r., gdyż ani z uchwały, ani z protokołu posiedzenia, na której miała być podjęta nie wynikało, ile głosów oddano za zmianą Statutu;

- postanowieniem z dnia 9 listopada 2001 r. umorzono postępowanie o rejestrację powodowej Fundacji (wpis do Krajowego Rejestru Sądowego) wobec niewykonania postanowienia sądu wzywającego m.in. do podania imion i nazwisk członków zarządu;

- w dniu 7 lutego 2003 r. powodowa Fundacja złożyła do sądu wniosek o rejestrację w KRS. We wniosku wymieniono tylko jednego członka Zarządu Fundacji, a to W. M. – dyrektora Fundacji, dołączono też uchwałę Rady Fundacji nr (...) /96 z dnia 19 lutego 1996 r. zmieniającą Statut, a to nadającą jego § (...) nowe brzmienie: „§ (...): 1. Na czele Zarządu Fundacji stoi dyrektor Zarządu, ponoszący odpowiedzialność za gospodarkę finansową Fundacji i jej majątek. 2. Dyrektor Zarządu upoważniony jest do oświadczenia i podpisywania w imieniu fundacji oraz reprezentowania jednoosobowo Fundacji na zewnątrz (...)”. Przedłożona uchwała została podpisana (...) przez jedną osobę, której podpis jest nieczytelny, dołączono też protokół z posiedzenia Rady Fundacji w dniu 19 lutego 1996 r., z którego wynika, że uchwała o zmianie Statutu była przedyskutowana, prof. (...) zaproponował, aby przychylić się jednogłośnie do rozwiązań zaproponowanych przez uchwałę Zarządu i propozycja ta została jednogłośnie zaakceptowana oraz że: „przewodniczący zwrócił się do M.. L. o sprecyzowanie w oparciu o decyzje Rady Fundacji projektu zmian do Statutu (...) i przedłożenie do zatwierdzenia w postaci Uchwały Rady Fundacji z dnia 19.02.1996 – załącznik Nr(...)”. Brak natomiast w protokole zapisu o przyjęciu tej uchwały. Obecnych było 11 spośród 15 członków Rady Fundacji. Dołączono też protokół posiedzenia Rady w dniu 12 lutego 1993 r., kiedy to wybrano W. M. na Dyrektora Fundacji. Wniosek z dnia 7 lutego 2003 r. został zwrócony przez sąd zarządzeniem z dnia 18 kwietnia 2003 r. Treść dołączonej do wniosku uchwały z dnia 19 lutego 1993 r., jakkolwiek opatrzonej tą samą datą i numerem, co dołączona do wniosku oddalonym postanowieniem z dnia 25 lipca 1996 r., różniła się od uchwały dołączonej do tamtego wniosku;

- w dniu 20 lutego 2012 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego złożył wniosek o likwidację (...) Fundacji (...) z siedzibą w K.. Postępowanie wywołane tym wnioskiem toczy się do chwili obecnej przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie pod sygn. I Ns 221/13/S.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W świetle powyższych ustaleń nie budzi wątpliwości, że W. M. nie jest osobą uprawnioną do reprezentowania (...) Fundacji (...) z siedzibą w K.. Stosownie do art. 10 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach fundację reprezentuje na zewnątrz zarząd. Przepisy tej ustawy nie regulują sposobu reprezentowania fundacji przez zarząd. Przepis art. 5 ust. 1 ustawy o fundacjach wskazuje, że statut określa między innymi obowiązki i uprawnienia zarządu fundacji i jego członków, a zatem dopuszczalne jest uregulowanie w statucie fundacji sposobu reprezentacji fundacji przez zarząd. W sytuacji gdy statut zapisu takiego nie zawiera, z treści art. 10 wysnuć należy wniosek, że fundacja jest reprezentowana przez zarząd w pełnym jego składzie osobowym. Zapis zawarty w §(...) Statutu (...) Fundacji (...) również przewiduje reprezentowanie jej przez zarząd, a statut nie reguluje sposobu wykonywania tej reprezentacji. Próby wprowadzenia do statutu stosownego zapisu, upoważniającego Dyrektora Zarządu do jednoosobowej reprezentacji Fundacji nie przyniosły efektu, gdyż (...) Fundacji nie podjęła uchwały o zmianie statutu.

Znajdujący się w aktach rejestrowych Fundacji protokół posiedzenia Rady Fundacji z dnia 19 lutego 1996 r. wskazuje jednoznacznie, że przedyskutowano wówczas proponowane zmiany w Statucie dotyczące tej kwestii, zlecono radcy prawnemu przygotowanie stosownej uchwały odpowiadającej ustalonym kierunkom zmian i przedłożenie jej do zatwierdzenia. Brak natomiast jakiegokolwiek dokumentu stwierdzającego, że uchwała ta ostatecznie została przyjęta. Znamionym jest też oddalenie przez sąd rejestrowy pierwszego wniosku o zarejestrowanie tej zmiany statutu oraz zwrot przez sąd rejestrowy drugiego wniosku w tym przedmiocie. Co więcej, dołączone do obu tych wniosków uchwały dotyczące zmiany statutu, jakkolwiek pochodzące z tego samego dnia i opatrzone tym samym numerem, różniły się treścią. Wprawdzie przed sądem II instancji strona powodowa przedstawiła wyciąg z protokołu obrad Rady Fundatorów z dnia 25 stycznia 1994 r. mający wskazywać na przyjęcie wówczas zmian w statucie, stanowiących załącznik do protokołu (k. 496 – 501) jednak z wyciągu tego nie wynika przebieg posiedzenia, obecność członków Rady Fundatorów, wynik głosowania nad uchwałą w przedmiocie zmian statutu, wyciąg jest opatrzony podpisem jednej – nieznanego osoby, zaś załącznik zawierający zmiany statucie nie jest w ogóle podpisany. W konsekwencji, mając na uwadze nieuwidocznienie tych zmian w rejestrze, brak jest podstaw do przyjęcia, że zmiany te zostały skutecznie przyjęte. Na marginesie tylko dodać trzeba, że według treści tych zmian do reprezentacji fundacji w sprawach, w których wartość świadczenia przekracza 5000 dolarów USA uprawniony jest Dyrektor działający łącznie z innymi członkami zarządu. Z kolei Regulamin Zarządu, z którego strona powodowa wywodzi uprawnienie Dyrektora Zarządu do jej jednoosobowej reprezentacji nie znajduje żadnej podstawy w statucie, a akta rejestrowe nie wskazują, by kiedykolwiek regulamin ten został przyjęty przez Radę Fundacji lub Radę Fundatorów. Strona powodowa nie wykazała też tego faktu, pomimo stosownego wezwania przez sąd podczas rozprawy apelacyjnej i zakreślenia terminu. W konsekwencji nie budzi wątpliwości, że uprawnionym do reprezentowania Fundacji na zewnątrz jest wyłącznie jej Zarząd w pełnym składzie osobowym.

Z treści §(...)Statutu (...) Fundacji (...) wynika, że jej Zarząd składa się z pięciu osób, a to dyrektora, skarbnika/głównego księgowego i trzech członków powoływanych przez Radę Fundacji. Taką też liczbę członków Zarządu uwidacznia wpis w rejestrze, dokonany 22 lutego 1993 r., a następnie częściowo zmieniony 27 września 1996 r. Zarówno akta postępowania rejestrowego, jak też przebieg niniejszego postępowania wskazują, że Zarząd faktycznie nie funkcjonuje, a w istocie działa wyłącznie jego dyrektor W. M.. W szczególności już w 2001 r., w toku postępowania o wpis powodowej Fundacji do Krajowego Rejestru Sądowego, nie wykonano wezwania sądu o podanie imion i nazwisk członków zarządu, co spowodowało umorzenie postępowania (powodowa Fundacja dotychczas nie została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego). We wniosku złożonym do sądu rejestrowego – Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie w dniu 7 lutego 2003 r. wymieniono tylko jednego członka zarządu, a to W. M.. Niefunkcjonowanie Zarządu Fundacji jest też jedną z przyczyn złożenia w dniu 20 lutego 2012 r. przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wniosku o likwidację Fundacji. Dokonane postanowieniem Sądu Apelacyjnego wydanym w niniejszej sprawie w dniu 13 marca 2014 wezwanie do przedłożenia uchwały Zarządu ustanawiającej W. M. pełnomocnikiem Fundacji i zatwierdzającej jego dotychczasowe czynności, nie spotkało się z jakimkolwiek odzewem strony powodowej, pomimo doręczenia postanowienia zarówno W. M., jak też adwokatowi ustanowionemu dla strony powodowej z urzędu jeszcze przez sąd I instancji.

Brak działania zarządu, uprawnionego do reprezentacji strony powodowej wyłącznie in corpore i wyłącznie jednoosobowe działanie jego członka, należy traktować jako brak w składzie organu osoby prawnej, a zatem sytuację, o której mowa w art. 70 § 1 k.p.c. Obligowało to sąd do wezwania strony powodowej do uzupełnienia tego braku i wyznaczenia odpowiedniego terminu. Sąd I instancji działań takich nie podjął. Badanie przez sąd II instancji tej kwestii wiązało się ze skierowaniem do strony powodowej wezwania do wykazania prawidłowej reprezentacji i w konsekwencji do uzupełnienia braków w tym zakresie przy zakreśleniu odpowiedniego terminu. Zatem w ten sposób zostało sanowane uchybienie, jakiego dopuścił się sąd I instancji. Skoro pomimo wezwania brak ten nie został uzupełniony, pozew podlegał odrzuceniu stosownie do art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. Okoliczność, że strona powodowa nie miała organu powołanego do jej reprezentowania, stanowi przyczynę nieważności postępowania wymienioną w art. 379 pkt 2 k.p.c. Sytuację, w której zachodzą braki w składzie organu, należy traktować jako tożsamą z brakiem organu, jeżeli braki te uniemożliwiają działanie organu w imieniu strony, taka sytuacja zaś miała miejsce w rozpoznawanej sprawie. Skoro pozew podlegał odrzuceniu, stosownie do art. 386 § 3 k.p.c. należało uchylić zaskarżony wyrok i pozew

odrzuć, przy czym, zgodnie z art. 374 k.p.c. orzeczenie zapadło na posiedzeniu niejawnym. Uchyleniem nie objęto orzeczenia o kosztach procesu przed sądem I instancji oraz wynagrodzenia pełnomocnika – adwokata z urzędu, gdyż także w wypadku odrzucenia pozwu orzeczenia te są takie same w swej treści, jak w przypadku oddalenia powództwa, jako że strona, której pozew odrzucono jest stroną przegrywającą sprawę (art. 98 § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zasądzając od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę odpowiadającą wynagrodzeniu jej pełnomocnika – radcy prawnego ustalonego w stawce minimalnej stosownie do § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze przyznano pełnomocnikowi strony powodowej – adwokatowi z urzędu wynagrodzenie w wysokości wynikającej z przepisów § 19 w zw. z § 6 pkt 7 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, powiększając to wynagrodzenie o podatek od towarów i usług, stosownie do § 2 ust. 3 powołanego rozporządzenia.